

Конференција на високом нивоу о будућности Европског суда за људска права

ИЗМИРСКА ДЕКЛАРАЦИЈА

27. април 2011. године

Конференција на високом нивоу која се 26. и 27. априла 2011. године одржава у Измиру на иницијативу Турске која председава Комитетом министара Савета Европе ("Конференција"):

1. подсећајући на снажну опредељеност држава странака за спровођењем Конвенције за заштиту људских права и основних слобода („Конвенција“) и успостављеном контролном механизму;
2. изражавајући одлучност да се осигура делотворност тог механизма у краткорочном, средњорочном и дугорочном раздобљу;
3. поново признајући изузетан допринос који Европски суд за људска права ("Суд") придаје заштити људских права у Европи;
4. потврђујући начела утврђена у Декларацији и Акционом план донесеним на Конференцији на високом нивоу у Интерлакену 19. фебруара 2010. године и изражавајући одлучност да се одржи замах процеса из Интерлакена у договореним роковима;
5. подсећајући на то да супсидијарни карактер механизма успостављеног на основу Конвенције представља темељно и трансверзално начело које и Суд и Државе уговорнице морају узети у обзир;
6. подсећајући и на заједничку одговорност Суда и Држава уговорница у гарантовању одрживости механизма успостављеног на основу Конвенције;
7. са забринутошћу примећујући сталан раст броја захтева који се подносе Суду;
8. сматрајући да одредбе Протокола бр. 14, иако њихов потенцијал још није у целости искоришћен без обзира што су досад остварени резултати охрабрујући, неће осигурати трајно и свеобухватно решење проблема са којима се суочава систем успостављен Конвенцијом;
9. поздрављајући преговоре који се тренутно воде о модалитетима приступања Европске уније Конвенцији;

10. поздрављајући конкретан напредак остварен након Конференције у Интерлакену;
11. сматрајући, међутим, да је за одржавање делотворности механизма потребно предузети додатне мере, поред осталог и у светлу прелиминарног доприноса који је председник Суда дао Конференцији и мишљења које је Суд у пленарном заседању прихватио за потребе Конференције;
12. изражавајући забринутост због тога што се након Конференције у Интерлакену значајно повећао број привремених мера затражених у складу с правилом 39. Пословника Суда, што је још више повећало оптерећеност Суда;
13. узимајући у обзир то да су неке државе уговорнице изразиле заинтересованост за поступак који би највишим националним судовима омогућио да од Суда траже саветодавна мишљења о тумачењу и примени Конвенције;
14. сматрајући, у оквиру наведеног, да је добар тренутак за оцену досад оствареног напретка, како би се размотрили даљи кораци у процесу остваривања циљева из Интерлакена, и да би се одговорило на нове проблеме и очекивања који су постали очигледни након Конференције у Интерлакену;
15. подсећајући на потребу дугорочних стратешких разматрања будуће улоге Суда како би се осигурало одрживо функционирање механизма успостављеног на основу Конвенције;

Конференција:

1. предлаже се, да се прво, у складу са Акционим планом из Интерлакена, оцене предлози који не захтевају измене Конвенције, а да се затим, предузму потребне мере узимајући у обзир и најновији развој догађаја;
2. поздравља мере које је Суд досад већ предузео у циљу спровођења Протокола бр. 14 и праћења активности предузетих на основу Декларације из Интерлакена, укључујући и доношење приоритетне политике;
3. узима у обзир чињеницу да одредбе Протокола бр. 14 саме по себи неће омогућити успостављање равнотеже између нових и решених предмета која би осигурала делотворно решавање стално растућег броја захтева, и због тога наглашава хитност доношења додатних мера;
4. сматра да критеријуми за утврђивање допуштености представљају важно средство у управљању нерешеним предметима у Суду и у примени начела супсидијарности у пракси; наглашава значај да их Суд у целости примењује и у том погледу примењује да ће се нови критеријум за утврђивање допуштености утврђен Протоколом бр. 14, који још увек не даје жељени ефекат, обликовати кроз будућу судску праксу и да ће бити потребно да се вреднује у погледу побољшања, и позива Комитет министара да започне са радом на разматрању могућих начина да се критеријуми за утврђивање допуштености учине

ефикаснијима као и да би било препоручљиво увођење нових критеријума, у циљу повећања делотворности механизма који је успостављен на основу Конвенције;

5. поново потврђује важност доследне примене начела тумачења;

6. поздравља недавно оснивање Саветодавног панела стручњака за кандидате за избор за судију Европског суда за људска права, надлежног за разматрање кандидатура које су предложиле Државе уговорнице пре њиховог упућивања Парламентарној скупштини Савета Европе;

7. позива Комитет министара да настави рад на разматрању критеријума за обављање дужности судије Суда и поступака избора на националном и међународном нивоу, како би се подстакло пријављивање добрих потенцијалних кандидата и осигурало одрживо запошљавање компетентних судија с одговарајућим искуством и непристраношћу, као и квалитет Суда;

8. са занимањем прима на знање информацију о прихватању новог приступа у вези са надзором над извршењем пресуда Суда од стране Комитета министара;

9. доноси План даљих активности, изнет у наставку, као инструмент који се надовезује на Акциони план из Интерлакена, истовремено узимајући у обзир најновији развој догађаја у Савету Европе, у Суду и у Комитету министара, као и забринутост и очекивања које су се појавиле након Конференције у Интерлакену.

План даљих активности

А. Право на појединачну тужбу

Конференција:

1. поново потврђује посвећеност Држава уговорница праву на појединачну тужбу, као камену темељцу механизма успостављеног на основу Конвенције, и у том контексту сматра да се брзо морају донети одговарајуће мере којима би се дестимулисало подношење очигледно недопуштених захтева а да се притом не спречи испитивање основаних захтева од стране Суда као и гаранцију да се предмети решавају у складу са начелом супсидијарности;

2. понавља позив на разматрање додатних мера у вези са приступом Суду изнет у Декларацији из Интерлакена, и зато позива Комитет министара да даље испита питање зарачунавања накнада подносиоцима захтева и других могућих нових процесних правила или праксе у погледу приступа Суду;

3. поздрављајући напредак у пракси спровођења привремених мера које је Суд већ увео и подсећајући на чињеницу да Суд није имиграциони жалбени суд нити суд четвртог

степенa, наглашава да се обрада захтева за доношење привремених мера мора одвијати у потпуности сагласно начелу супсидијарности и да такви захтеви морају бити утемељени на оцени чињеница и околности у сваком појединачном случају, након које ће уследити брзо испитивање основаности предмета или водећег предмета и доношење одлуке у њему. У вези с тим, Конференција:

- наглашава да је важно да Државе уговорнице осигурају домаћа правна средства, са суспензивним дејством, која функционишу делотворно у оквиру законитог поступка те омогућују правилно и правовремено испитивање ризика у складу с Конвенцијом и у светлу судске праксе Суда; и примећујући да иако Државе уговорнице могу оспоравати привремене мере пред Судом, понавља да су оне обавезне да поступају по њима;

- истиче да подносиоци захтева и њихови заступници, у циљу разматрања предмета, требају у потпуности да поступе у складу с Практичним упутством о захтевима за привремене мере, и позива Суд да донесе одговарајуће закључке у случају непостојања тог Упутства;

- позива Суд да, приликом испитивања предмета који се односе на азил и имиграцију, оцени и у потпуности узме у обзир делотворност домаћих поступака и ако се сматра да се ти поступци спроводе поштено уз поштовање људских права, да се уздржи од интервенисања, осим у изузетним околностима;

- уз то позива Суд да заједно с Државама уговорницама размотри на који би начин било најбоље комбиновати праксу привремених мера с начелом супсидијарности, и да предузме кораке, који између осталог, ако је то потребно, укључују и разматрање успостављања система који би омогућио убрзано разматрање основаности предмета или водећег предмета у којем су примењене привремене мере, у прецизираном временском року;

4. поздравља допринос Генералног секретара који садржи препоруку да се потенцијалним подносиоцима захтева и њихових правним заступницима пруже објективне и садржајне информације о Конвенцији и судској пракси Суда, посебно о поступку подношења захтева и критеријумима за утврђивање допуштености, те да им се стави на располагање исцрпан приручник о допуштености и контролни попис који је израдио Секретаријат Суда, да би се у што већој мери избегло подношење очигледно недопуштених захтева;

5. позива Генералног секретара да брзо и по потреби у сарадњи са Европском унијом, поднесе предлоге који се односе на пружање информација и обуке, а садржани су у извештају које је поднео Комитету министара.

Б. Примена Конвенције на националном нивоу

Конференција:

1. поновно упућује позиве који су у том погледу изнесени у Декларацији из Интерлакена, а посебно позива Државе уговорнице да:

а. се побрину да постоје делотворна домаћа правна средства, било да је реч о правном средству специфичне природе или о општем домаћем правном средству, која омогућавају доношење одлуке о наводној повреди Конвенције и, ако је то потребно, о обештећењу за ту повреду;

б. потпуно сарађују с Комитетом министара у оквиру нових метода надзора над извршењем пресуда Суда;

в. се побрину да програми стручног усавршавања судија, тужилаца и осталих службеника за спровођење закона, као и припадника снага безбедности садрже одговарајуће информације о добро успостављеној судској пракси Суда која се односи на њихове одговарајуће стручне области;

г. размотре дати свој допринос превођењу на свој национални језик Практичног водича о критеријумима за утврђивање допуштености који је израдио Секретаријат Суда;

д. размотре да дају свој допринос Фонду за људска права (*Human Rights Trust Fund*);

2. позива Државе уговорнице да сву потребну пажњу посвете изради националних извештаја које морају поднети до краја 2011. године, а у којима морају описати мере предузете за спровођење одговарајућих делова Декларације из Интерлакена и начин на који намеравају да решавају могуће недостатке, како би ти извештаји пружили чврсту основу за накнадна побољшања на националном нивоу.

В. Филтрирање

Конференција:

1. са задовољством прима на знање прве охрабрујуће резултате примене нове поставе судија појединаца. Упркос томе, сматра да је, уз већ предузете мере и оне које се разматрају, потребно донети и нове одредбе у погледу филтрирања;

2. када је реч о краткорочним мерама, позива Суд да размотри и оцени састав филтрирања од стране судија из постојећих судских већа који одређено краће време обављају послове судија појединца за време свог радног времена, и да настави са истраживањем додатне могућности филтрирања за које није потребно донети измене Конвенције;

3. када је реч о дугорочним мерама, позива Комитет министара да настави са разматрањем могућности увођења ефикаснијих система филтрирања који би, ако то буде

потребно, захтевали доношење измена Конвенције. С тим у вези, подсећа на то да се посебни предлози за такав механизам филтрирања који би захтевао измене Конвенције које морају бити припремљене до априла 2012.

Г. Саветодавна мишљења

Конференција:

1. имајући у виду потребу да се на националном нивоу донесу одговарајуће мере којима би се активно допринело смањењу броја захтева, позива Комитет министара да размотри питање целисходности увођења поступка који би највишим националним судовима омогућио да од Суда траже саветодавна мишљења у погледу тумачења и примене Конвенције што би допринело разјашњењу одредаба Конвенције и судске праксе Суда и тиме пружило додатне смернице које би Државама уговорницама помогле да избегну да учине повреде у будућности;
2. позива Суд да Комитету министара помогне у разматрању питања саветодавних мишљења.

Д. Захтеви који се понављају

Понављајући позиве из Акционог плана из Интерлакена у вези са захтевима који се понављају и са задовољством примећујући прве охрабрујуће резултате нових надлежности већа која се састоје од три судије, Конференција:

1. позива Државе уговорнице да у решавању предмета који се понављају дају предност постизању пријатељских решења или доношењу једностраних изјава када је то примерено;
2. наглашава важност активне помоћи Суда Државама уговорницама у њиховим настојањима усмереним ка постизању пријатељских решења и доношењу једностраних изјава када је то примерено, те подржава улогу Суда у том погледу, као и потребу стварања свести о томе да су пријатељска решења саставни део Конвенције предвиђен за решавање спорова између странака у поступку пред Судом;
3. сматра да, кад се позива на своју „добро утврђену судску праксу“, Суд мора узети у обзир законодавне и чињеничне околности и развој догађаја у туженој држави;
4. поздравља континуирани рад Комитета министара на изради конкретних предлога који би захтевали доношење измена Конвенције, у циљу повећања способности Суда у процесуирању предмета, и сматра да би донесени предлози Суду требали омогућити и да пресуђује у предметима који се понављају у разумном року;

5. поздравља ново правило 61. Пословника Суда које је Суд донео у вези с поступком доношења пилот пресуда.

Е. Суд

Конференција:

1. уверава Суд у своју пуну подршку у остваривању циљева из Интерлакена;
2. понављајући позиве из Акционог плана из Интерлакена и сматрајући да су ауторитет и кредибилитет Суда стално у центру пажње и занимања Држава уговорница, позива Суд да:
  - а. потпуно, доседно и предвидиво примењује све критеријуме за утврђивање допуштености и правила о домашају своје надлежности *ratione temporis*, *ratiose loci*, *ratione personae* и *ratione materiae*;
  - б. у потпуности примењује нови критеријум за утврђивање допуштености у складу с начелом према којем се Суд не бави безначајним стварима (*de minimis non curat praetor*);
  - в. у својој судској пракси потврди да он није суд четвртог степена и тиме избегне преиспитивање чињеничних и правних питања о којима су одлучили национални судови;
  - г. утврди и објави правила предвидива за све странке о примени члана 41. Конвенције, укључујући и о нивоу правичног задовољења које се може очекивати у различитим околностима;
  - д. води рачуна о томе да су одлуке већа од пет судија о одбијању захтева за изношење предмета пред Велико веће јасно образложене, чиме се избегавају захтеви који се понављају и осигурава боље разумевање пресуда Већа;
  - ђ. редовно организује састанке са заступницима влада ради унапређења добре сарадње;
  - е. поднесе Комитету министара предлоге за оснивање јединице за обуку правника и осталих стручњака, који ће неутрално деловати на буџет;
3. са задовољством примењује мере предузете у оквиру Секретаријата Суда које су омогућиле боље управљање буџетским средствима и људским потенцијалима;
4. поздравља израду низа тематских информативних листова од стране Секретаријата Суда о разним питањима везаним уз судску праксу, и подстиче Суд да такве активности

настави и у вези са својом судском праксом о другим материјалним и процесним одредбама на које се подносиоци захтева често позивају;

5. уз то подстиче Државе уговорнице да Секретаријату Суда ставе на располагање домаће судије и, кад је примерено, остале независне правнике на високом нивоу.

Б. Поједностављен поступак доношења измена Конвенције

Узимајући у обзир посао који је након Конференције у Интерлакену одрађен на различитим нивоима, Конференција позива Комитет министара да обави припремне активности у вези са осмишљавањем поједностављеног поступка доношења измена одредаба које се односе на организациона питања, које би укључивале и разматрање начина његовог увођења, т.ј. кроз Статут Суда или нову одредбу Конвенције.

Е. Надзор над извршењем пресуда

Конференција:

1. очекује да ће нови стандардни и побољшани поступци надзора над извршењем пресуда уродити плодом, те поздравља одлуку Комитета министара да крајем 2011. године оцени њихову делотворност;

2. понавља позиве које је упутила Конференција у Интерлакену у вези са важношћу извршења пресуда, те позива Комитет министара да у целости примењује начело супсидијарности које Државама уговорницама посебно даје слободу избора у вези са средствима која могу употребити како би испуниле своје обвезе на основу Конвенције;

3. подсећа на посебну улогу која је Комитету министара додељена у вези са извршењем његовог надзорног задатка на основу Конвенције, и истиче његову обавезу да надзор искључиво обавља на основу правне анализе пресуда Суда.

Ж. Приступање Европске уније Конвенцији

Конференција поздравља напредак остварен у оквиру преговора о приступању Европске уније Конвенцији, те подстиче све стране да тај рад приведу крају како би Комитету министара могле што је могуће пре доставити нацрт споразума о приступању и предлоге у погледу потребних измена Конвенције.

Примена

Конференција:

1. позива Државе уговорнице, Комитет министара, Суд и Генералног секретара да осигурају примену овог Плана даљих активности, који се надовезује на Акциони план из Интерлакена;
2. позива Комитет министара да:
  - а. настави разматрање питања наплаћивања такси подносиоцима захтева, укључујући и остала могућа нова процедурална правила или праксу у вези са приступањем Суду и ефикаснијих система филтрирања који би, ако је потребно, захтевали измене Конвенције;
  - б. размотри целисходност увођења поступка који би највишим националним судовима омогућио да од Суда траже саветодавна мишљења;
  - в. обави припремне активности у вези са осмишљавањем поједностављеног поступка доношења измена одредаба које се односе на организациона питања, које би укључивале и разматрање начина његовог увођења, т.ј. кроз Статут Суда или нову одредбу Конвенције.
3. позива Суд да размотри и оцени систем филтрирања од стране судија из постојећих судских већа који одређено краће време обављају послове судија појединаца за време свог радног времена, и да настави са истраживањем додатне могућности филтрирања за које није потребно донети измене Конвенције;
4. кад је реч о правилу 39, изражава своје очекивање да ће примена приступа утврђеног у ставу А 3. довести до значајног смањења броја привремених мера које изриче Суд, и до брзог решавања оних захтева у којима су оне изузетно примењене, у вези са чиме се напредак очекује у року од годину дана. Комитет министара се позива да се за годину дана поново врати на то питање;
5. позива Државе уговорнице, Комитет министара, Суд и Генералног секретара да се упусте у дугорочна стратешка разматрања будуће улоге Суда;
6. позива Комитет министара и државе уговорнице да се током спровођења овог Плана даљих активности, када је то примерено, саветују с цивилним друштвом, тако што ће га укључити у дугорочна стратешка разматрања будуће улоге Суда;
7. подсећа Државе уговорнице на њихову обавезу да до краја 2011. године поднесу извештаје о мерама предузетим у циљу спровођења одговарајућих делова Декларације из Интерлакена и ове Декларације;
8. позива Комитет министара да одговарајућим одборима стручњака повери мандате који ће им бити потребни како би могли да раде на спровођењу Акционог плана из Интерлакена према у њему утврђеном календару и у оквиру циљева зацртаних у овој Декларацији;

9. тражи од турског председништва да ову Декларацију и Зборник радова са Конференције из Измира достави Комитету министара;

10. позива будућа председништва да прате спровођење ове Декларације заједно са спровођењем Декларације из Интерлакена.